

Malmö stad
Revisionskontoret

Granskningsrapport

Anlagda bränder och skadegörelse i skolorna

Projektledare: Hans Mandl

Beslutad av revisorskollegiet 2009-12-15

1	SAMMANFATTNING	3
2	FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN	3
3	BAKGRUND	3
4	GRANSKNINGSUPPDRAG	4
4.1	Syfte	4
4.2	Revisionsfrågor	4
4.3	Avgränsning	4
4.4	Metod	4
5	RESURSER M M.....	5
6	LÄGESBESKRIVNING.....	5
7	JÄMFÖRELSE MED ANDRA STORSTADSOMRÅDEN.....	7
8	SKADEFÖREBYGGANDE ARBETE I MALMÖ STAD.....	9
9	KÄLLOR OCH REFERENSER	11

1 Sammanfattning

Revisionskontoret konstaterar sammanfattningsvis följande:

- Bränder utgör bara en mindre del av den totala skadegörelsen i skolorna.
- De mest skadeutsatta skolorna finns i stadsdelarna Fosie och Rosengård.
- Cirka 85 procent av all skadegörelse sker i grundskolorna.
- Malmö hade beträffande skadekostnaderna de senaste tre åren en liknande utveckling som Stockholm, fastän i mindre skala och med lägre minskningstakt.

Bland storstäderna verkar Stockholm stad ha varit mest framgångsrik med sitt skadepreventiva arbete. Minskningen av skadegörelsen i Stockholms skolor 2006-2008 har varit avsevärd. En nedgång i skadekostnader under samma period kan även noteras i Malmös skolor, dock med en tydligt lägre minskningstakt. Intervjuresultaten medger inga säkra slutsatser beträffande orsaken till skillnaden i minskningstakten. En tolkning kunde vara att Stockholms utgångsläge var väsentligt sämre och därför blev det lättare att nå förbättringar, en annan att det bara är tillfälligheter.

2 Förbättringsområden

En fortsatt offensiv satsning på systematiska skadeförebyggande åtgärder med inriktning på samordnade insatser, utveckling av ny teknik, pågående dialog med olika förvaltningar och samarbetspartner rekommenderas därför för serviceförvaltningen/stadsfastigheter. Särskilda ansträngningar av skadepreventiv och brottsförebyggande karaktär borde framförallt riktas mot de mest utsatta stadsdelar Fosie och Rosengård.

3 Bakgrund

Från revisionsplanen för 2009 finns följande skrivning:

I Malmö har det brunnit på åtta skolor under sommarlovet 2008. Under året uppgår antalet bränder i skolor till 58 i Skåne, 25 i Stockholm och 19 i Västra Götaland. Bränder och skadegörelse får stora konsekvenser för både verksamhet och ekonomi.

- Hur har utvecklingen varit de senaste åren?
- Hur arbetar Malmö stad för att få ner skadegörelser och bränder på skolorna?
- Hur sker samverkan inom stadens nämnder/förvaltningar?

4 Granskningsuppdrag

4.1 Syfte

Granskning av hur skadegörelse och anlagda bränder på skolorna har utvecklats under de senaste åren. Avviker Malmö stad på något sätt från andra kommuner i Skåne eller andra storstadskommuner? Kartläggning om det finns en kommungemensam policy för att förhindra/motverka skadegörelse/anlagda bränder på skolorna och om det förekommer ett samarbete eller ansvarsfördelning mellan å ena sidan serviceförvaltningen/stadsfastigheter och å andra sidan resp stadsdelsfullmäktige eller utbildningsförvaltning gällande skadeprevention och -uppföljning.

4.2 Revisionsfrågor

- Hur har utvecklingen av skadegörelse / anlagda bränder i Malmö Stad varit under de senaste fyra åren
- Finns det regionala skillnader i utvecklingen inom Skåne
- Är Malmös utveckling jämförbar med andra storstäder
- Hur stora är skillnaderna inom Malmös olika stadsdelar
- Finns det skillnader inom olika skoltyper
- Finns en kommungemensam policy/strategi för att motverka utvecklingen
- Hur arbetar man centralt/lokalt för att förebygga / följa upp skadegörelse och anlagda bränder
- Finns det ett samarbete/ansvarsfördelning mellan olika nämnder/förvaltningar betr skadeprevention
- Följer de berörda nämnder upp skadestatistiken och vidtagna åtgärder

4.3 Avgränsning

Med skolor avses i första hand Malmös grund- och gymnasieskolor. På grund av att förskolor oftast är placerade i samma byggnadskomplex som grundskolorna tas även dessa med i granskningen. Tidsmässigt begränsar vi oss till åren 2005 t o m 2008.

4.4 Metod

Granskningen utfördes dels med hjälp av olika tidningsartiklar mm, dels genom strukturerade intervjuer av ansvarig personal inom serviceförvaltningen/stadsfastigheter. Tillgänglig skadestatistik för Malmö stad för åren 2004 t o m 2008 granskades. För att få jämförande statistik och möjligheten att göra jämförelser med andra storstadsområden

togs även kontakt med berörda befattningshavare inom Stockholm stad, Göteborgs stad och Helsingborgs stad.

5 Resurser m m

Styrgruppen SDF1 ur revisorskollegiet: Sten Dahlvid, Anneli Bojesson, Göran Hellberg, Berit Sjövall, Britt-Marie Lindqvist

Projektledare från revisionskontoret: Hans Mandl

Övriga tjänstemän från revisionskontoret: Kaj Oldrup

Kvalitetsgranskare: Kaj Oldrup, Lennart Håkansson

De sakkunniga revisorerna har prövat sitt oberoende med mera i enlighet med SKY-REV:s rekommendation och inte funnit något hinder mot att utföra granskningen.

6 Lägesbeskrivning

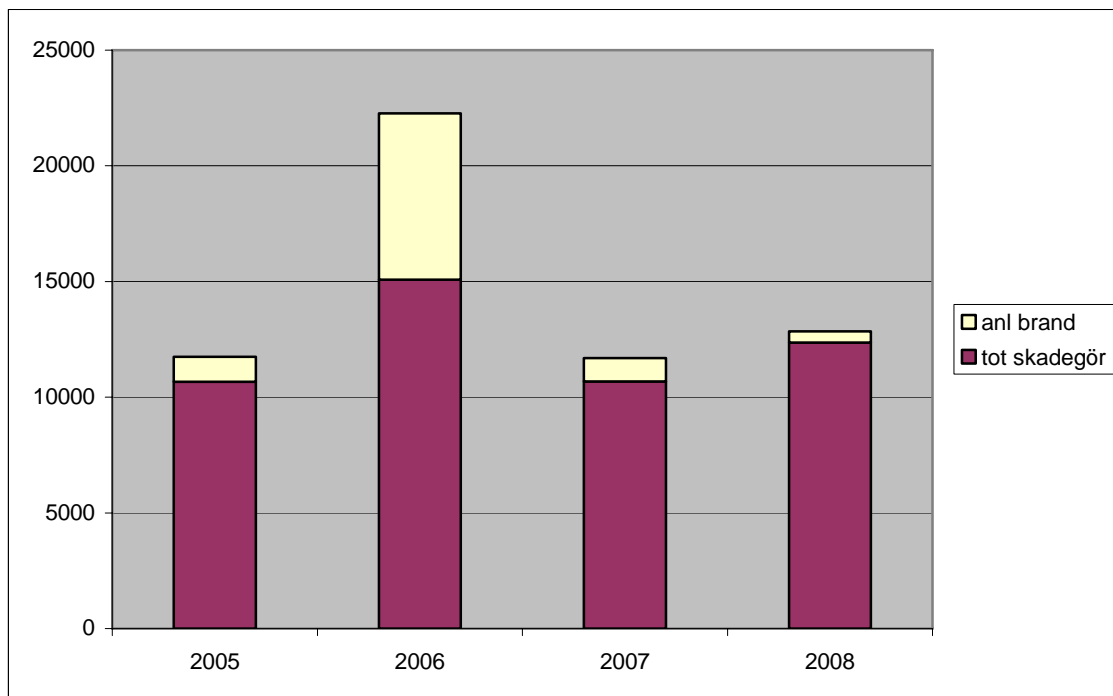
I tidningen Dagens Samhälle den 15 april 2009 kan man läsa: *Skolbränder ökar mest i Skåne* och lite längre fram: *..... På tio år har antalet skolbränder ökat med 66 procent, från 307 till 511 per år.* Enligt Malmö stads egen statistik för åren 2004 till 2008 är utvecklingen inte lika entydig. Anlagda bränder utgör endast en mindre andel av den allmänna skadegörelsen på Malmös skolor. Dessutom finns det avsevärda skillnader inom Malmös tio stadsdelar avseende anlagda bränder och skadegörelse. Lika stora är skillnaderna mellan olika skoltyper som förskolor, grundskolor och gymnasier.

Den totala skadegörelsen i Malmös skolor består huvudsakligen av glaskrossning, olika åverkan på växtlighet och byggnader, bränder, mm. Den följer i stort samma mönster som andra storstadsområden, samtidigt som den relativa skadekostnaden (när hänsyn har tagits till populationsskillnader) verkar ligga lägre än i Stockholm men högre än i Göteborg. Regionala skillnader inom Skåne verkar förekomma men kan mest förklaras med olikheter i de sk kommungrupperna, exempelvis storstadsområden eller landsbygden. De anlagda brändernas andel i den totala skadegörelsen, uttryckt i kronor, varierar för åren 2005 till 2008 mellan knappt 9 och drygt 35 procent. Det bör dock beaktas att enstaka storbränder under ett enskilt år kraftigt påverkar statistiken.

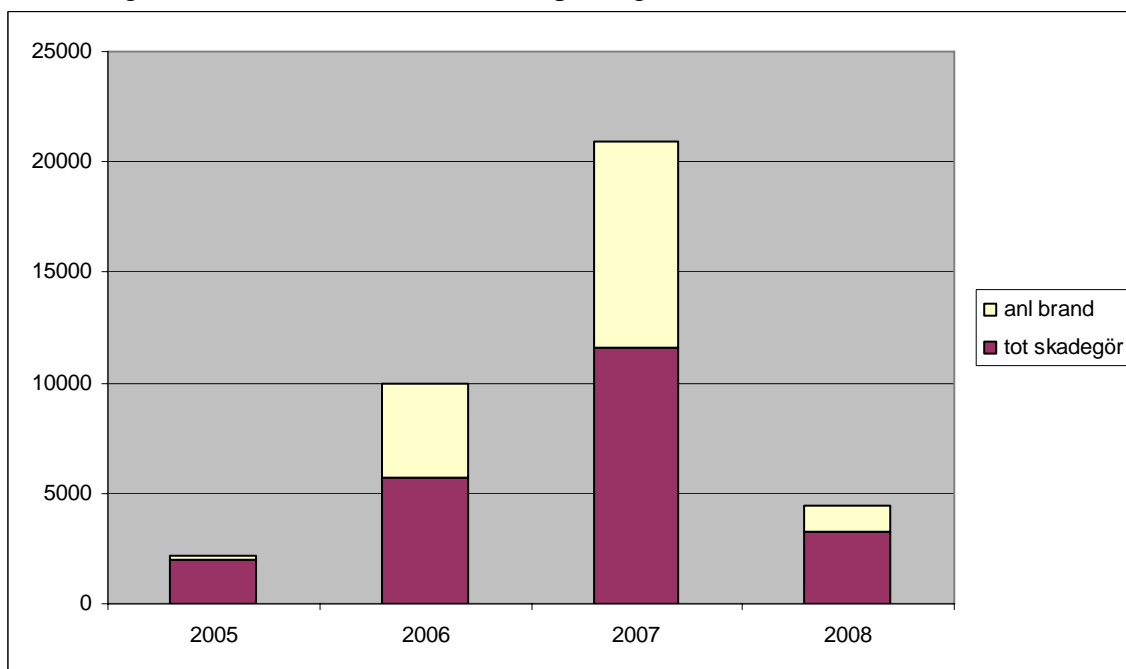
Minst skadegörelse sker inom gymnasieskolan. Den mest typiska skadan där sker inomhus och under dagtid. Ett exempel utgör sönderslagning av olika inventarier. Cirka 85 procent av all skadegörelse sker i grundskolorna. Skadorna där omfattar i princip allt från byggnadsskador, klotter och glaskrossning, mm. Den resterande delen av skadegörelse sker inom förskolan.

Inom Malmö stads tio stadsdelar förekommer mest skadegörelse i Fosies skolor. På plats nummer två ligger stadsdelen Rosengård. Bland de resterande åtta stadsdelar är statistiken inte lika tydlig. Enstaka skadegörelser på enstaka skolor kan ha stor genomslagskraft och påverka statistiken.

Utvecklingen av kostnaderna för skador resp anlagda bränder i Malmös grundskolor (tkr):

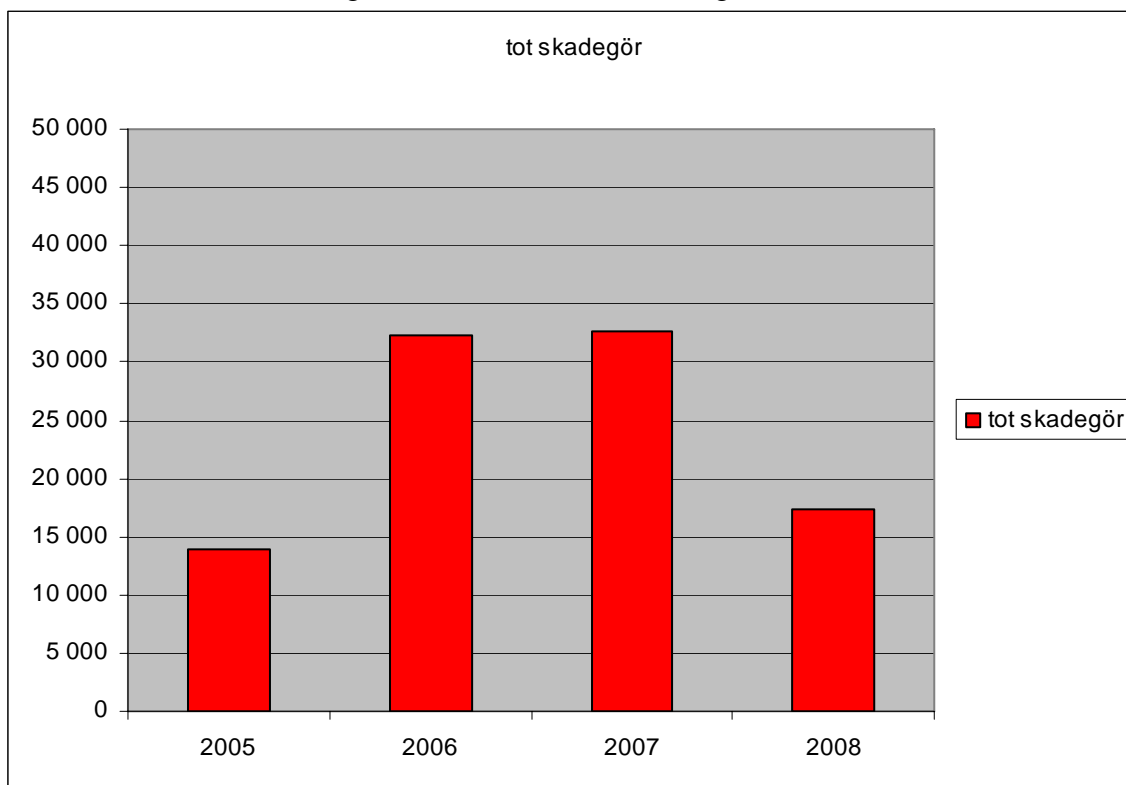

Utvecklingen av kostnaderna för skador resp anlagda bränder i Malmös förskolor (tkr):

Motsvarande statistik för gymnasieskolorna saknas i Malmö stad (befintlig statistik för gymnasier finns för närvarande bara för enskilda skolor). Skadegörelsen där ligger dock på en tydligt lägre nivå än i de andra skolformerna.

Totalkostnaderna för skadegörelse för Malmös för- och grundskolor (tkr):

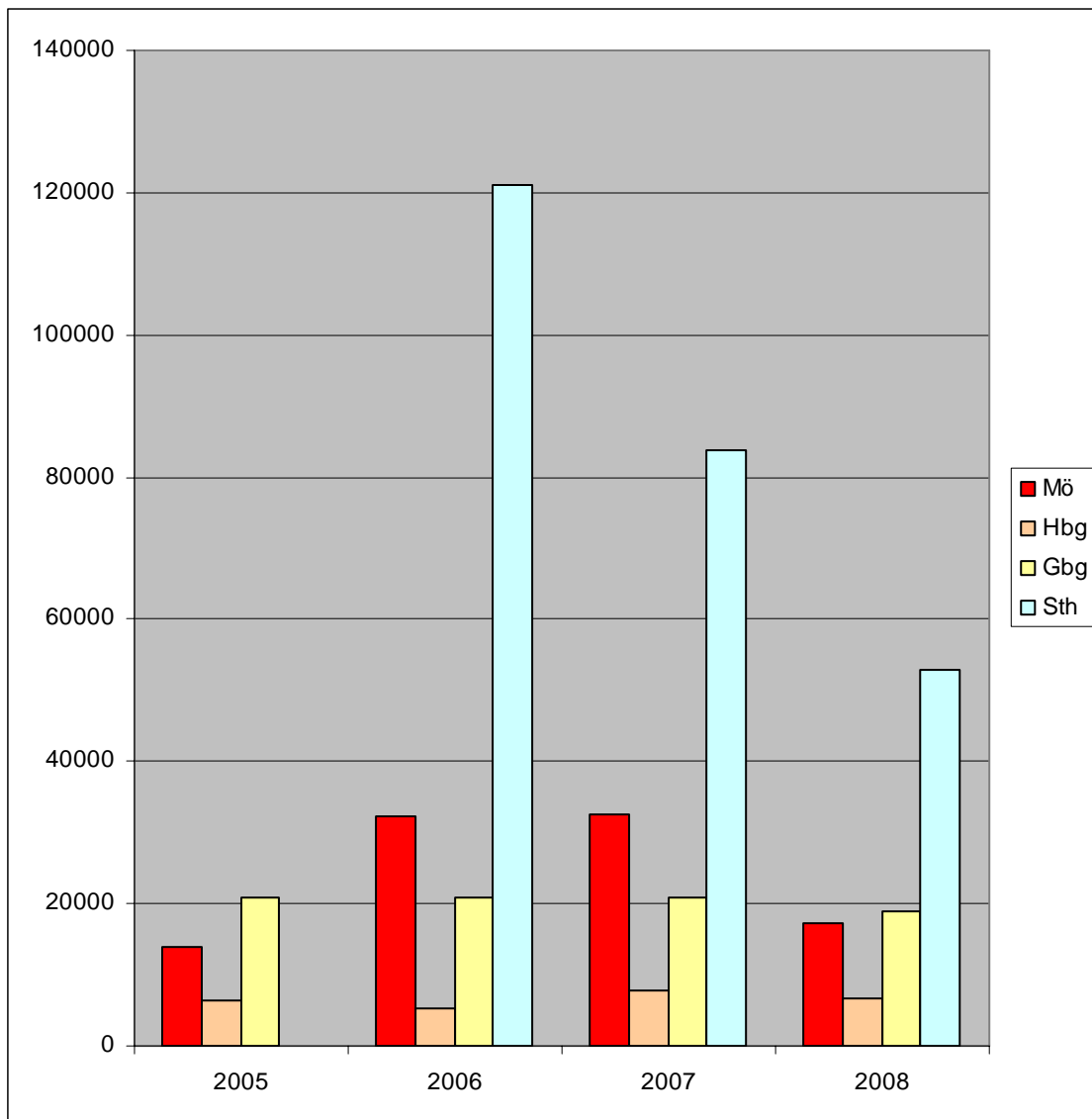

7 Jämförelse med andra storstadsområden

En jämförelse med andra storstadsområden kunde bara göras för de totala skadekostnaderna eftersom det i några fall saknades en särredovisning för bränder. Anledningen till detta ligger troligtvis i olika organisationsmodeller för hantering av skador inom skolsektorn i olika kommuner.

I Stockholm hanteras skadorna främst av Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), i Göteborg av Försäkrings AB Göta Lejon, i Helsingborg av Kärnfastigheter, en egen resultatenhet inom staden, och i Malmö stad av serviceförvaltningen/stadsfastigheter. För Malmös del måste vid en jämförelse även beaktas att det både under 2006 och 2007 inträffade två storbränder på förskolan som kraftigt påverkade totalkostnaderna.

Totala skadekostnader i jämförelse mellan Malmö, Helsingborg, Göteborg och Stockholm (tkr):

Anmärkning: Observera att 2005-års statistik saknas för Stockholm stad.

En kritisk granskning av ovanstående diagram visar att skadekostnaderna i Stockholm stad var 2006 cirka 4 gånger högre än i Malmö stad. Den skillnaden är för stor för att förklaras med en större population i Stockholm. I gengäld är minskningen där sedan 2006 avsevärd.

En liknande utveckling, fastän i mindre omfattning, kan bara noteras i Malmö. Göteborg uppvisar under samma tid bara en mycket blygsam minskning och i Helsingborg kan ingen tydlig trend över tiden urskiljas.

Utmärkande för Stockholms skadeförebyggande verksamhet är satsningen på samarbete och ny teknik: *År 2008 investerade vi 35 mkr i skadeförebyggande åtgärder, däribland utveckling av tekniska larmsystem samt händelsestyrda kameror. SISAB för en ständig dialog med sina samarbetspartners och samordnar de insatser som ska göras. Övergripande möten genomförs med stadsdelsförvaltningar och skolor. Företrädesvis samarbetar vi med Svensk Bevakningstjänst (SBT) och med Fryshusets Lugna Gatan-vårdar.*

Enligt uppgift görs i Malmö stad jämförbara satsningar på skadeprevention. I många fall var man t o m vägledande med exempelvis olika tekniska lösningar. Trots detta är skademinskningen i Stockholm tydligt kraftigare än i Malmö. En förklaring kan vara att utgångsläget för Stockholm var väsentligt sämre och därför blev det lättare att nå förbättringar. En annan orsak kunde vara organisatoriskt betingad. SISAB förvaltar enbart skolfastigheter och har därför möjligtvis mera riktade insatser direkt mot skolorna än serviceförvaltningen/stadsfastigheter som även förvaltar andra fastigheter (andelen skolfastigheter av serviceförvaltningen/stadsfastigheters totalt förvaltade fastigheter uppgår till ca 50 procent).

Kostnadsansvaret för skador på skolfastigheter i Malmö delas mellan serviceförvaltningen/stadsfastigheter och respektive stadsdel. Sker skadegörelsen under skoltid belastar kostnaden stadsdelen, i annat fall serviceförvaltningen. Skadestatistiken och vidtagna åtgärders effekt följs upp regelbundet.

8 Skadeförebyggande arbete i Malmö stad

Serviceförvaltningen/stadsfastigheter började redan 1995 att använda skadestatistik som underlag för sitt skadeförebyggande arbete. Det etablerades även ett nära samarbete mellan polis, vaktbolag och Malmö stad. Sedan 1999 fanns inom stadsfastigheter en informatörstjänst som upplyste om brandrisker, brandföljder, mm i Malmös skolor. Denna tjänst är för närvarande vakant. I ungefär 20 procent av Malmös skolor finns numera sk aktiv kameraövervakning; kameran startas och bilden skickas automatiskt till en övervakningscentral när något oförutsett händer i övervakningsområdet. Under åren 2007 t o m 2011 löper dessutom ett *forskningsprojekt kring anlagda bränder* som finansieras av olika försäkringsbolag, myndigheter och även Malmö stad.

Bland mera allmänna brottsförebyggande institutioner kan *SSP-organisationen i Malmö* (SSP är ett lokalt brotts- och drogförebyggande samverkansforum mellan skola, socialtjänst och polis) nämnas och även *Tiopunktsprogrammet* (en gemensam handlingsplan för Malmö stad och Polisområde Malmö). Det senare behandlades 2007-10-26 i Brottsförebyggande rådet i Malmö.

Lokalt i stadsdelarna sker det skadepreventiva arbetet, huvudsakligen information om brand- och skaderisker, framförallt genom SSP-samarbetet (i SSP-organisationen ingår bl a från varje stadsdel förvaltningschefen, BoU-chefen, IoF-chefen och chefen för fritidsverksamheten). Det operativa ansvaret ligger hos BoU-chefen; kommunikationen med barn/ungdomar sker i Rosengård genom stadsdelsvårdar, fältassistenter, socialarbetare, mm. Fosie har en nyinrättad funktion av säkerhetsombud (totalt 52 inom stadsde-

len). Återrapportering av skadestatistiken till stadsdelsfullmäktige sker för Rosengårds del en gång per månad, för Fosie stadsdel en gång per kvartal.

En kommungemensam policy mot skadegörelse i skolorna saknas dock för närvarande i Malmö stad. Stadskontoret/säkerhet och beredskap har utarbetat ett handlingsprogram mot anlagda bränder i skolorna och en säkerhetspolicy. Av nämnden eller ledningsgruppen utsedda säkerhetssamordnare/säkerhetsombud finns inom samtliga förvaltningar. Dessa ingår även i ett kommunövergripande nätverk som leds av stadskontoret/säkerhet och beredskap.

Det skadeförebyggande säkerhetsarbete inom Malmö stad har hittills i stor utsträckning skett med hänsyn till att existerande lagar följs. Serviceförvaltningen/stadsfastigheter har nyligen lagt ett förslag för ett systematiskt och förebyggande säkerhetsarbete som täcker in följande områden:

- Rutiner för bevakning
- Olika tekniska lösningar (exempelvis kameraövervakning)
- Olika sk mjuka lösningar (utbildningar, kurser, mm)
- Aktivt utnyttjande av statistik
- Riskanalys
- GAP-analys (*en allmän benämning för att identifiera, precisera och åtgärda gapet mellan en befintlig och önskad situation.*)

Förslaget i sin helhet har sekretessbelagts och föredragits i områdeschefsgroupen under september månad. På grund av en pågående omorganisation inom serviceförvaltningen/stadsfastigheter är hela förslaget fortfarande under utredning.

Revisionskontorets kommentar:

Bland storstäderna verkar Stockholm stad ha varit mest framgångsrik med sitt skadepreventiva arbete. Minskningen av skadegörelsen i Stockholms skolor 2006-2008 har varit avsevärd. En nedgång i skadekostnader under samma period kan även noteras i Malmös skolor, dock med en tydligt lägre minskningstakt. Intervjuresultaten medger inga säkra slutsatser beträffande orsaken till skillnaden i minskningstakten. En tolkning kunde vara att Stockholms utgångsläge var väsentligt sämre och därför blev det lättare att nå förbättringar, en annan att det bara är tillfälligheter.

En fortsatt offensiv satsning på skadeförebyggande åtgärder med inriktning på systematiska samordnade insatser, utveckling av ny teknik, pågående dialog med olika förvaltningar och samarbetspartner rekommenderas därför för Malmö stad. Särskilda ansträngningar av skadepreventiv och brottsförebyggande karaktär borde framförallt riktas mot de mest utsatta stadsdelar Fosie och Rosengård.

9 Källor och referenser

<i>Skriftliga:</i>	
<i>Organisation/enhet</i>	<i>Avser</i>
Stadskontoret , Säkerhet och beredskap	Malmö stads handlingsprogram mot anlagda bränder i förskolor och grundskolor, 2008-03-27
Stadskontoret, Säkerhet och beredskap	Säkerhetspolicy, september 2006
Stadskontoret, Säkerhet och beredskap	Rapport för anlagd brandprojekt, 2008-03-31
Stadskontoret, Säkerhet och beredskap	Rapport över Malmö stads skadekostnader 2008, 2009-01-30
Skolfastigheter i Stockholm AB	Skadeförebyggande åtgärder för skola och förskola, 2008
Brottsförebyggande rådet i Malmö	Tiopunktsprogrammet, 2007-10-26
Malmö stad, SSP-sekretariatet	SSP-organisationen i Malmö, 2007
Massmedia och internet	Diverse artiklar om anlagda bränder mm
<i>Muntliga:</i>	
<i>Organisation/enhet</i>	<i>Namn</i>
Serviceförvaltningen /stadsfastigheter	Henric Sjöstrand, säkerhetsutredare
Serviceförvaltningen /stadsfastigheter	Magnus Ekelund, säkerhetssamordnare
Serviceförvaltningen /stadsfastigheter	Bo Bremer, säkerhetssamordnare t o m 2009-03
Stadskontoret	Annika Larsson, säkerhetssamordnare
Stadskontoret	Christer Dahlberg, försäkrings- och skadesamordnare
Sdf Rosengård	Pehr Elving, verksamhetscontroller
Sdf Fosie	Rickard Sommarin, lokal- och säkerhetssamordnare
Skolfastigheter i Stockholm AB	Stefan Rydberg
Skolfastigheter i Stockholm AB	Lisa Hanson
Kärnfastigheter, Helsingborgs stad	Anette Munge
Försäkrings AB Göta Lejon	Katarina Olsson